

**ՀԲԸՄ ՀԱՅ ԿԻՆ-Ի ՆԱԽԱԶԵՌՆՈՒԹԵԱՄԲ
ԸՆՏՐՈՎԻ ՎԻՃՈՒՄՆԵՐՈՒ
ՀՐԱՊԱՐԱԿԱՅԻՆ ՔՆՆԱՐԿՈՒՄ**

ՍՈՆԱ ԶԷՑԹԼԵԱՆ

Յուլիս 26-ին, Փասստինայի ՀԲԸՄ-ի կեդրոնին մէջ տեղի ունեցաւ ընտրովի վիժումներու մասին քննարկում մը ՀԲԸՄ Հայ Կին-ի կազմակերպութեամբ: Ընտրովի վիժումները ընդհանրապէս եւ յատկապէս Հայաստանի մէջ մտահոգիչ համեմատութիւններու հասած են: Հայրենի վիճակագրական տուեալներ կը հաստատեն, թէ ընտրովի վիժումներու հետեւանքով, տարեկան մօտ 1400 աղջիկներու ծնունդը կը խափանուի, ստեղծելով 100 աղջիկ եւ 114 տղայ համեմատութիւն մը, որ յոռի անդրադարձ ունի բնակչութեան աճին, ի վերջոյ նաեւ ամուսնութեան հաւանական թեկնածուներու ընտրութեան վրայ: ՀԲԸՄ Հայ Կին-ի նախաձեռնութիւնը կը նպատակադէր այս կարեւոր հարցին մասին տիրող հանրային թմրութիւնը թօթափել եւ հաւանական լուծումներ քննարկել:

Զեռնարկին բացման խօսքով ելոյթ ունեցաւ ՀԲԸՄ Հայ Կին-ի անդամուհիներէն Լուսինէ Նալպանտեան եւ հանրութեան գիտակցութիւնը խթանող վիճակագրական տուեալներով հաստատեց, թէ մինչ աղջիկ եւ տղայ ծնունդներու բնական համեմատութիւնը 100 աղջիկ եւ 102-106 տղայ է, Հայաստանի մէջ հաւասարակշռութիւնը խախտած է, իսկ Գեղարքունիքի մէջ 100 աղջիկ եւ 124 տղայ կը հաշուէ: Աղջիկներու վիժումը յաճախակի է 3-րդ եւ 4-րդ յղութիւններու ատեն, երբ ծնողքը տղու մը ծնունդը առաջնահերթ կը նկատէ:

Ընդհանրապէս վիժումներու յաճախականութեան հետեւանքով, 2013-ին Հայաստանի մէջ ծնունդները 1.7 տոկոսով նուազած են: Հետեւաբար, «մեր ազգի շարունակումը ապահովելու համար, երեք եւ աւելի գաւակ ունենալու քաղաքականութիւնը պարտաւորիչ է, այլապէս 50-100 տարի ետք, հայութիւնը պատմական յիշողութիւն կը դառնայ», եզրակացուց Լուսինէ Նալպանտեան:

Օրուան առաջին խօսողն էր ՀԲԸՄ Հայ Կին-Երիզասարգաց Խմբակէն իրաւաբան Թալին Եագուպեան, որ միաժամանակ անդամ է ազգային-հասարակական զանազան կազմակերպութիւններու, ներառեալ Կլէնտէյլ քաղաքի քաղաքացիական ծառայութիւններու բաժինը:

«Ընտրովի վիժումները ընթացիկ դարձած են: Նման միջոցներու դիմող ծնողներուն ուսման եւ նիւթական մակարդակը վճռական դեր չեն կատարեր. երեւոյթը գիւղերէն աւելի յաճախակի է քաղաքներու մէջ»: Այս հաստատումէն ետք, Թալին Եագուպեան մասնաւորեց. «Յայտնապէս խտրական վերաբերում կայ կիներու հանդէպ. հակառակ իրենց ուսման մակարդակին, լաւ վարձատրուող կամ կառավարական պատասխանատու պաշտօններու չեն տիրանար եւ հետզհետէ երկրորդ կարգի քաղաքացիներ կը դառնան: Այր եւ կնոջ անհաւասարութեան այս մտայնութեան հետեւանք է տղայ գաւակներու վայելած նախապատուութիւնը»:

Իր նիւթին լիովին տիրապետող բանախօսը զգուշացուց, թէ ընտրովի վիժումներու բերումով, ծնունդներու բնական համեմատութեան խախտումը ժամանակի ընթացքին վտանգաւոր հետեւանքներ կ'ունենայ բնակչութեան աճին վրայ: Իսկ անմիջականօրէն, պէտք է նկատի առնել գործազրկութեան տագնապին պատճառով արտասահման մեկնող այրերը: Այս երեւոյթը իր անդրադարձը կ'ունենայ սեռերու անբնական համեմատութեան, բնականաբար նաեւ բնակչութեան աճին վրայ: Ուրիշ խօսքով, «Բնակչութեան նուազումը կը նշանակէ աշխատողներու եւ արդիւնաբերողներու պակաս եւ այս իսկ պատճառով, ամուսնութիւններու բնոյթին փոփոխութիւն»:

Հայաստանի խորհրդարանը խոստացած է արգելել սաղմնային վիճակի մէջ գտնուող երեխային սեռը ճանաչելու փոխանցելը: Սակայն արգէլքը շրջանցելու կարելիութիւնները չեն պակսիր: Թալին Յագուպեան յիշեց նաեւ, թէ յաճախակի եւ ընտրովի վիժումներու առաջքը առնելու տեսակէտէն, ՀԲԸՄ Հայ Կին-ի Յղի Կանանց Հայրենի հինգ կեդրոնները բժշկական եւ դաստիարակչական լայն միջոցներ կը տրամադրեն յանուն կանանց, նորածիններու եւ ընտանիքներու բարօրութեան, հետեւաբար նաեւ բնակչութեան առողջ աճին:

Երկրորդ խօսողը ընտանեկան հարցերու մասնագէտ հոգեբոյժ Շաքէ Եկաւեանն էր, որ 80-ական թուականներէն ի վեր կը ծառայէ տեղական թէ հայրենի ընտանեկան ախտաբան երեւոյթներու դարմանման: Ան հանգամանօրէն անդրադարձաւ խորունկ արմատներ ունեցող այրերու եւ կիներու անհաւասարութեան մասին, որ ընտանեկան փոխուող պայմաններու հետեւանքով հայութեան ինքնութեան մասին շփոթ կ'առաջացնէ եւ յաճախ ընտանեկան բռնութեան տեղի կուտայ: Ան իր փորձառութեան ընդմէջէն հաստատեց, թէ տղու մը ճունդը ընտանիքին անունը շարունակելու ծառայելով հանդերձ, անհրաժեշտ էր վերջ դնել կանանց հանդէպ խտրական վերաբերումին, յարգել անոնց ազատութիւնը, միաժամանակ մշակել ազգային ավանդներու յստակ եւ անժամանցելի ուղեգիծ մը:

Վերջին խօսողն էր Հայր Շնորհք Տէմիրճեան՝ Վան Նայսի հայոց Ս. Պետրոս եկեղեցիին հոգեւոր հովիւը: Քրիստոնէութեան սկզբունքներու հիման վրայ, ան բազմաթիւ օրինակներ տալով դատապարտեց ընտրովի վիժումները եւ տղայ զաւակներու վայելած նախապատուութիւնը: Միւս կողմէ, շեշտեց մարդկային կեանքի սրբութիւնը եւ սեռերու հաւասարութիւնը: Այս տեսակէտէն կարելոր նկատեց եկեղեցիին գորակցութիւնը՝ հոգեւոր դաստիարակութեան եւ ազգային արժէքներու հիմնաւորման գծով, որպէսզի հայութեան վերանորոգման սպառնացող յաճախակի եւ ընտրովի վիժումներու վտանգաւոր զարգացումներուն առաջքը առնուի:

Բանախօսներու ելոյթներուն յաջորդեց ազգային եւ ընկերային հարցերու գծով մտքերու աշխոյժ փոխանակութիւն, ուր տիրական էին հայութեան թիւի նուազման տագնապը, կանանց հանդէպ խտրական վերաբերումին վերացումը, յաճախակի վիժումները արգելող ընտանեկան ծրագրումին անհրաժեշտութիւնը եւ այս բոլորին գծով հայրենի պետական եւ համահայկական հասարակական կազմակերպութիւններուն գործակցութիւնը: